

"עוד אבנך ונבנית"

13 שנים לגירוש מגוש קטיף וצפון השומרון

קורה מה

8

מאזן האשמה

6

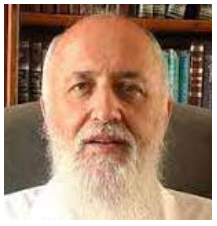

תמי זילברשיין

4

מדרור המייסדים

הרב יגאל קמינצקי
רב גוש קטיף, והיום ראש המכון לתורה ומדינה בניצן

על המועד - ט' באב

חטא המרגלים, אז והיום

המוטו המרכזי של ימי בין המצרים הוא חטא המרגלים. על הפסוק "ויבכו העם בלילה ההוא", דורשים חז"ל שליל ט' באב היה. אמר להם הקב"ה לישראל: "אתם בכיתם בכייה של חנם ואני אקבע לכם בכייה של דורות". גם בשבת חזון, שבת "דברים" הקרובה, משה חוזר ומפרט את חטא המרגלים. גם חורבן גוש קטיף שאירע בתקופה זו שייך לרצף של חטא המרגלים מאז ועד לימינו אלה. יש עניין מסוים שחטא המרגלים של ימינו חמור מזה שבמדבר. במדבר, עם

ישראל מאס בארץ שלא הכירה כלל, ולא ראה אותה מעולם. ארץ המיושבת בבני ענקים ובעמים חזקים, כל הסיבות הטובות לחשוש ולמאוס בארץ. בכל זאת, הוא נענש בעונש החמור ביותר בתולדות עמנו: חורבן בתי המקדש וגלות איומה שאת שיאה ראינו בדור שלנו. עם שיבת ציון החדשה, כשנפתחו שערי העלייה לארץ, שוב החלה דרישת ה' לשוב אל ארץ הקודש "קול דודי דופק", וכדרישת גדולי הרבנים כרב מוהליבר והרב קאלישר והרב אלקלעי ועוד. היו שזכו לעלות לארץ הקודש ומתוך

רק 13 שנים עברו מאז הגירוש מגוש קטיף וצפון השומרון, וכבר אנו רואים את הנזק הרב שנעשה בעקבותיו. השריפות הרבות שהוצתו מרצועת עזה היו יכולות להימנע לו רק תושבי גוש קטיף היו שם כדי לשמור עלינו. ניתן רק לדמיין מה היה קורה ביישובי עוטף יהודה, שומרון ובקעת הירדן לולא ההתיישבות הישראלית הייתה כאן. השבוע בישעמדה - על יישובי עוטף יהודה ושומרון.

המשך בעמוד הבא <

ירושלים	כניסה	יציאה	חברון	כניסה	יציאה
19:03	20:23	19:18	20:20	19:18	20:20
19:24	20:26	19:22	20:24	19:22	20:24
19:16	20:27	19:14	20:24	19:14	20:24

חסיפה

ישיבת "עמדה"

מדרך למטייל במעיינות יהודה שומרון ובקעת הירדן

מחיר מבצע לרגל ההשקה 20 ש"ח בלבד

לרכישה:

www.yeshaclick.co.il

052-5665052

10.1.17

מועצת יש"ע מציגה: מדריך למעיינות הכבושים

הספר "מעיינות" מרכז מסלולי טיולים שהכשירו המתנחלים לעשרות מעיינות...

"מה יכול להיות נעים וכיפי יותר מטיולים לאתרי מעיינות המייצגים את כל מרכיבי התרבות הנופית והחקלאית של הגדה המערבית? מלטבול בבריכה קרירה ביום קיץ לוהט ולהריח את פרי הבוסתנים שעה שנופי ארץ אבות עוטפים אותך מכל עבר? הספר החדש שהוציאה..."

הארץ

עוד שבוע של שריפות בעוטף עזה, אליהן הצטרפו בסוף השבוע האחרון עשרות מטחי רקטות שהסתיימו בהפסקת אש. ראש הממשלה בנימין נתניהו ירד ביום שני לדרום, ראה את האזורים שנפגעו ונפגש עם ראשי הרשויות. לאחר הפגישה אמר נתניהו דברים חשובים: "חשוב שחמאס יבין שהוא עומד מול קיר פלדה והקיר הזה מורכב קודם כל מממשלה נחושה, ממנהיגות מקומית איתנה, מהתיישבות ציונית שאנחנו נמשיך לחזק אותה וכמובן מצה"ל. אנחנו גאים בהם ואני גאה גם בתושבי העוטף הנפלאים שעומדים מול ימים לא קלים, אבל משוכנע שבעוצמה המשותפת שלנו להדוף ולהרתיע, נוכל בסופו של דבר גם להכריע את הטרור הזה של עזה".

ראש הממשלה מבין, כי ההתיישבות היא גדר הביטחון של מדינת ישראל - היכן שיש התיישבות יש מי שעוצר את האויב. ח"כ ציפי לבני, מי שהייתה שרת המשפטים, טענה בראיון לתכנית הרדיו של קלמן ליבסקינד ואסף ליברמן כי "ההתיישבות אינה נותנת ביטחון, היא רק צורכת ביטחון". זוהי טענה שמונעת מאינטרסים פוליטיים קטנים, אשר בגינם היא מוכנה להקריב את ביטחון המדינה. זוהי הטענה שבאמצעותה הצדיקה הממשלה את פעולותיה לפחות פעמיים - בהסכמי אוסלו ובגירוש מגוש קטיף וצפון השומרון - ופעמיים הוכח שהיא טעתה. יעידו על כך אלפי הילדים המפוזרים בעוטף עזה ומאות ההרוגים שהביאו הסכמי אוסלו. "קורבנות השלום", קרא להם רבין.

מי שטוען שההתיישבות הישראלית ביהודה, שומרון ובקעת הירדן אינה שומרת על ביטחון מדינת ישראל, מתחייב להוכיח בפעם השלישית את הטעות. השבוע אנחנו מציינים 13 שנים לגירוש מגוש קטיף וצפון השומרון. היציאה מעזה והפקרת השליטה באזור, הפכו את חמאס ואת תנועות האיסלאם הקיצוני באופן מידי לשולטים על הרצועה ואת היישובים בגוש למקומות מסתור למשגרי טילים. חטיפת גלעד שליט ומבצע "צוק איתן", שני אירועים שלוו בדם רב, ככל הנראה היו נמנעים אם יישובי גוש קטיף היו נמצאים היום במקומם.

הדבר נכון גם לכל אלה המדברים על חזרה, חלילה, לגבולות '67 והפקרת יהודה, שומרון ובקעת הירדן לידי האויב הערבי. לפני הגירוש

מבית שאן וקיבוצי עמק המעימות בצפון, דרך עפולה והעמק, יישובי השרון וחדרה, כפר סבא, פתח תקווה וראש העין, והלאה לשובם, נוף איילון ומודיעין, בית שמש ומושב יואב ולכיש, עד לבאר שבע ומלונות ים המלח. כל האזורים האלו הם יישובי עוטף יהודה ושומרון. בכל רגע בו ההתיישבות הישראלית קיימת, מה שקורה בעוטף עזה לא קורה כאן. את מה שעשו תושבי גוש קטיף במשך קרוב ל-30 שנה, תושבי יהודה ושומרון עושים כיום. אנו מצרפים השבוע מפה מיוחדת, בה ניתן לראות את יישובי עוטף יהודה ושומרון אשר יכולים להפוך חלילה לקו החזית הבאה.

מגוש קטיף זעקנו אז על כך שהטילים מעזה יגיעו לאשדוד, היינו אופטימיים, מי העלה על דעתו בכלל שהם יאיימו על תל אביב. והיה ומדינת ישראל תחזור למתננים הצרים של טרום מלחמת ששת הימים, המרחק בין היישובים הישראליים, לגבול עם המדינה הערבית יהיה קטן מאוד. בין חופי נתניה לבין הגבול יפרידו 15 ק"מ שזרועים בעשרות יישובי עמק חפר אשר יהיו נתונים בטווח הקסאמים. המרחק בין הגבול לנמל התעופה בן גוריון יהיה פחות מ-10 ק"מ, טווח קטן אשר עלול לשחק את הטיסות במדינת ישראל.

איננו יכולים להמשיך להפטיר כאשתקד על החשיבות הביטחונית והכלכלית וכו' של ההתיישבות, עם כל חשיבותן. כמאמינים בני מאמינים לא באנו לארץ מטעמים של אין ברירה ומקלט בטוח, ולא נעזבנה ח"ו בשל קשיים אלו ואחרים. עלינו לחזור אל האמתות הפשוטות שארץ ישראל היא ארץ ה', ארץ שהיא כיסא ה' בעולם. ארץ שהחיבור שלנו אליה הוא חיבור אלוקי. "כי יבעל בחור בתולה יבעלך בנייד כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוקיך". ארץ שרק בה ומכוח חיבורנו אליה הקב"ה יכול להתגלות בעולם.

לגן רווה אשר ברכו ה'. מאיסה זו חמורה בכפל כפליים. מאיסה שיש בה חילול ה' לעיני העמים, כפיות טובה נוראה, מרידה בה' וחוסר אמונה בארץ קודש השייכת לעם הקודש. ומכאן אפנה לאחינו כל בית ישראל הממשיכים היום לשבת בגלות כאשר שערי הארץ פתוחים, הארץ פורחת ומשגשגת יותר ממרבית הארצות בעולם, ארץ שרואים בה במוחש עין בעין ש"עיני ה' אלוקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה". אל תתמהמהו - "קומו ועלו ציון". כדי לחבר את עם ישראל לארצנו, חובה עלינו לעשות תשובה ענקית לארץ ישראל.

מסירות נפש עסקו בבניינה ויישובה ואף זכו להינצל, כפירוש הגר"א לפסוק: "כי בציון ובירושלים תהיה פליטה". רבים רבים נשארו בגלות מתוך טענות צודקות של קשיי הפרנסה בארץ, קשיי ההסתגלות, בעיות ביטחוניות ועוד. לצערנו, חלקם עלו בסערה השמימה בשואה הנוראה. קשה מאד בעיניי מאיסת ארץ חמדתנו, ובמיוחד חבל עזה, כשכבר קיבלנו אותה במתנה מאת ה' תוך ניסי ניסים במלחמת ששת הימים. ארץ שגרנו בה, יישבנו, בנינו, פיתחנו, הפרחנו את שממותיה מסרנו עליה את הנפש והפכנו אותה ממדבר וציה לגן עדן, וממקום צלמות

בשנים האחרונות יותר תנאים, יותר הטבות, יותר אפשרויות לפנות...

קיבלתם פטור מצה"ל? אנו צריכים אתכם בשירות הלאומי-אזרחי. ומהיום, יותר שווה לכם לתרום: שיפרנו את הזכויות, הוספנו הטבות, ויש לכם בית וכתובת לכל הפניות.

- רשות השירות עומדת לרשות המשרתים:**

בכל שאלה, תלונה או בקשה למיצוי זכויות, אתם מוזמנים לפנות ולהנות מאוזן קשבת.

שיפור בתנאי השירות:

קבלו חינוך ביוטח חיים, טיפולי שיניים ונסיעות בתחבורה הציבורית - ובנוסף בדיקות ראייה ורכישת משקפיים במחיר סמלי. מגיע לכם.

הטבות למתנדבים:

כאן מחכים לכם כניסות חינוך למגוון אתרים ומוזיאונים, הנחות משמעותיות בכניסות לאתרי בילוי ולטיסות לאילת, סיוע למתנדבים בחובות ושנת לימודים אקדמיים חינוך בפריפריה ובירושלים. השוואת התנאים לחיילים בעניין הענקת דמי לידה מביטוח לאומי, המלצה למחיקת רישום פלילי של מתנדבים, מרכז הכוונה לבוגרי שירות לאומי וצבאי לבעלי צרכים מיוחדים. כל זאת בנוסף להטבות מהקרבן לחיילים משוחררים.

הטבות מיוחדות למתנדבים עולים ובודדים:

ההתנדבות שלכם ראויה לכל הערכה, אז אנחנו מעניקים הבטחות הכנסה למתנדבים בודדים, תוספת שכר למתנדבים העולים וחופשה מיוחדת למתנדבים בודדים שעלו מחו"ל.

נהלים להסדרת תרומת המתנדבים בשירות:

בואו נעשה סדר בתנאי השירות: איסור שירות במשמרות לילה מעבר לשעה 21:00, הפעלת נהלים לעידוד שנת שירות שנייה, קביעת קריטריונים לצורך לשילובם בשירות של צעירים מרקע של סיכון ומצוקה ושל צעירים עם צרכים מיוחדים.

מהפכה בתהליך המיון והשיבוץ לשירות:

יש לנו אתר והוא מאגד את המידע על כלל התקנים ועל מקומות השירות, כולל אלפי חוות דעת (בשיתוף אתר 'מתת'). בנוסף: שאלון רישום והכוון אחיד, ירידי היכרות מחוזיים, הנחיות למיון גישי ושווינו ועוד.

למידע נוסף ופירוט מלא של הזכויות וההטבות: ncs.gov.il | חפשו אותנו: **רשות השירות הלאומי-אזרחי**

זה הזמן להצטרף לשירות הלאומי-אזרחי ולתרום למדינה ולחברה במגוון תחומי עשייה: ביטחון, ביטחון-פנים, חינוך, רווחה, בריאות, קליטת-עליה ועוד.

השירות הלאומי-אזרחי: הערך שלו אתרים לחברה

תמי זילברשיין במרפסת ביתה באריאל, 13 לאחר הגירוש

מהשמיים כשמוסק נחת ביישוב והביא איתו אספקה. היו עמוד אש ועמוד ענן ששמרו עלינו. הייתה הרגשה מיוחדת שאי אפשר לשרוד את המציאות בנצרים בלי אמונה מאד חזקה ומבוררת, ולכן עסקנו בבירור האמונה כל השנים". תמי נזכרת במקרה אחד, בו לא התאפשרה כניסה ליישוב: "פעם אחת מחוץ ליישוב נתקעה אם לתינוקת שכל מזונה הוא הנקה. אביה ניסה לתת לה תחליף חלב ללא הצלחה וכבר לא ידעו מה לעשות. באותו הזמן הנקתי את בנו הבכור הלל, אז הגיעו אליי, והנקתי את התינוקת הקטנטנה. באמצע הלילה הכניסו במסוק את האמא לנצרים".

הילדים משחקים בחיילים

"דבר שחזק אותי במהלך השנים זה שאף אחד לא עזב מתוך חולשה אמונית. נדרשתי לענות לעצמי כל הזמן למה אני כאן ולענות לאנשים שמטילים ספק. השמאל הקיצוני ראה בי אויב העם ואמא נוראית ולא אחראית. מולם היה לי הכי קשה, כי הוטחה בי השאלה 'איך את עושה את זה לילדים שלך?'. ידעתי שיש התמודדויות, יש פחדים ויש מחיר. התמודדנו עם המחיר. התייעצנו עם אנשי מקצוע, נשארנו דבקים באידיאל והתמודדנו בראיה מפקחת וכנה עם המחירים. היום אני מבינה שנתתי לילדיי מתנה וזה בנה אותי ואותם. בתור אמריקאית שגדלה כפציפיסטית חשבתי שהילדים שלי לא ישחקו במשחקי חיילים, אבל הבנתי שכך הם כל ילדי ישראל והצבא הוא חלק מהחיים שלנו. הבנתי שזה טבעי, ראוי ואפילו אידיאל גדול וקדוש לשרת בצבא. שיניתי את המבט".

התואר - תשע שנים בנצרים

ביישוב נצרים, שהיה לתמי כמשפחה, היא נזכרת בערגה: "לא גדלתי בקהילה יהודית ולא הכרתי קהילה אורתודוקסית ונדהמתי מהחסד, מהרמה התורנית, מהפשטות ומהערבות ההדדית. נצרים הייתה משפחה אחת גדולה, בה כל אחת מנשות הקהילה היא ממש אחותי. היה טווח רחב של גילאים: זוגות צעירים, מבוגרים, ילדים וזה בהחלט נתן תחושה משפחתית ותומכת. תחושת זכות

נצרים
"לנצרים הגענו בשנת 1996 בגלל האידיאל והשליחות. הגענו למקום שבו צריכים אותנו, לקיים את מצוות יישוב הארץ. הרגשנו כשליחי העם, ושרצון ה' הוא להתיישב ולהתמסר לכל חלקי הארץ. הקהילה מנתה אז 40 משפחות וליישוב היה אופי חקלאי-תורני. הכולל בנצרים היה בדיוק בהשקפת התורה שלנו ובעלי אלקנה למד שם".

בנצרים פגשו תמי ואלקנה מציאות ביטחונית מאד לא פשוטה, כאשר הכניסה ליישוב נעשתה אך ורק בשיירות בליווי ג'יפ מלפנים ומאחור. "ההורים של בעלי ושל היו מזוהים עם יישוב הארץ אך היו להם חששות רציניים ובמידה מסוימת ניסו להוריד אותנו מהרעיון. עם השנים הם כבר באו חופשי ותמכו, אך לקח להם זמן להתרגל למעבר. הגענו בחודש אב וכבר בסוכות היינו נצורים בגלל מהומות. זו הייתה פעם ראשונה שראיתי טנקים ליד הבית. לא עלתה באוויר השאלה 'למה הגענו' אבל הייתי צריכה להתרגל, כי לא הכרתי את המציאות הזו. הצבא היה סביבנו כל הזמן, והיה קשר מאד הדוק ומיוחד עם החיילים. בניצוחו של הרב יאיר הילר חילקנו קפה ועוגות לעמדות, בשבתות החיילים היו מוזמנים אלינו והיינו עושים יחד טקסים וחגים. במשך השנים הצטרפו חיילות לתפקיד תצפיתניות ובנותיו של רב היישוב, הרב טווייל התמסרו אליהן".

בחלוף הזמן, הכניסה לנצרים התאפשרה רק ברכבים צבאיים משוריינים והמציאות נעשתה עוד יותר מאתגרת. "היינו מחנים במעבר קרני את הרכב הפרטי ומעמיסים על הרכב המשוריין את הקניות ואת הילדים. פעם חזרנו מאירוע בשעת לילה מאוחרת והילדים היו רדומים. היינו צריכים להעיר אותם ולהעלות אותם אחד אחד לרכב הצבאי. אמרתי לעצמי, איזה ילדים, איזו מסירות נפש לגור פה".

"בזמן שהיינו נצורים, חשנו כמו עם ישראל במדבר", מתארת תמי את האחיזה ביישוב על אף הקושי הביטחוני. "הקב"ה דאג לכל צרכינו. האזור היה מדברי, למדנו תורה ולחם הגיע

// מראיינת: עדי בן ישי

נצרים
היאחזות הנח"ל נצרים הוקמה בגוש קטיף במסגרת 'תוכנית חמש האצבעות' לביתור רצועת עזה על ידי התיישבות יהודית. טקס העלייה על הקרקע התקיים בפורים תשל"ב וראשוני המתיישבים היו גרעין נח"ל של בית"ר והאיחוד החקלאי. שמו של היישוב ניתן לו על ידי אלוף פיקוד המרכז, רחבעם זאבי, על שם מחנה הפליטים הסמוך נוציראת. בתמונת תשנ"ד, אוזרחת הנקודה בהחלטת הממשלה והועברה לאחריות הקיבוץ הדתי. הקיבוץ לא התרומם ולאחר מספר שנים התפרק והפך ליישוב קהילתי, בו התגוררו כ-70 משפחות. נצרים פונתה ב"ז באב תשס"ה, יחד עם שאר יישובי גוש קטיף במסגרת תוכנית ההתנתקות.

תושבי גרעין נצר-אריאל, גרעין משית-חברתי-תורני בעיר אריאל אשר הוקם מיסודה של קהילת נצרים בגוש קטיף, אותם זכיתי להכיר הכרות אישית, הם אנשי תורה, חדורי אידיאל והגשמה. סיפורה של תמי זילברשיין, הוא סיפור של אמונה ורוח איתנה. למרות שנעקרה מביתה, היא ומשפחתה ממשיכים בצמיחה ובעשייה מעוררת התפעלות בגרעין נצר-אריאל.

מאמריקה לישראל

"גדלתי בניו-גרסי שבארצות הברית בבית מסורתי", היא מספרת, "הוריי היו ציונים אידיאליסטים וגדלנו עם זהות יהודית, ערכים וחינוך יהודי. למדתי בבית ספר יהודי מסורתי ובתיכון ישיבתי. אחרי התיכון הגעתי לבדי לארץ למדרשת מוריה בירושלים ואחר כך עשיתי שירות לאומי ביישוב שלומי שבגליל המערבי. שנה לאחר מכן הוריי עלו גם הם וגרו בנהריה. למדתי חינוך מיוחד במכללת 'אורות' ועסקתי בזה כמה שנים עד שהתחתנתי. בעלי אלקנה למד בשיבת מרכז הרב ואז החלטנו להתיישב בנצרים, בחבל עזה".

כיצד ממשיכים את רוח נצרים? וכאן הדעות היו חלוקות. היו קולות שאמרו שצריך להקים יישוב חדש תחת יישוב שנהרס ולהפריח את השממה. היו קולות שאמרו שלא במקרה הגענו לארץ, ויש להרים את דגל ההתיישבות בבירת השומרון. אנחנו הרגשנו שהתשובה להתנתקות היא התחברות. הגירוש, בו ויתרנו על חבל ארץ פורח לטובת שוואי ה', נגרם לתפיסתנו בגלל שעם ישראל לא היה מחובר לעצמו, לארצו ולתרבותו. המאבק שלפני הגירוש היה 'פנים אל פנים', להיכנס לבתים, להיפגש, לדבר, להתחבר. הרגשנו רצון עז ליצור חיבורים ולמנוע התנתקות. בעיר אריאל מצאו 20 משפחות מנצרים את שביקשה נפשם. ותיקים ועולים, ספרדים ואשכנזים, חילונים ומעט דתיים, עם כל אלה הם ביקשו להתחבר - בחינוך, במקום העבודה, בקופת חולים ובחינוך היומיומי. תמי מספרת בהתלהבות ובשמחה על המפעלים הרבים שדרכם הם תורמים לעיר. "אנו משתדלים לעשות חסד והקמנו את 'אור בעיר', ארגון שמגייס ומנתב מתנדבים לפי הצרכים של הרווחה. הקמנו גמ"ח שמחלק בכל שבוע ארוחות למשפחות נזקקות. אנו משתדלים להרים בעיר את קרנה של התורה והקמנו ישיבה, תלמוד תורה ובית ספר תורני לבנות. הקמנו בית מדרש בתוך כתלי האוניברסיטה לשם מגיעים אלפי סטודנטים מכל רחבי הקשת הפוליטית והדתית. אנחנו במגע ישיר עם ישראל בחיבוק ובהכונה וממשיכים כל הזמן את הרוח של נצרים". את סימונו של ראיון מלא עוצמה ועוז, רוח וצמיחה חותמת תמי במילים אותם היא חיה בגדלות: "חזרנו לארץ ישראל אחרי 2000 שנה ואנחנו פה לשם תיקון עולם". מילים חזקות שאומרות את הכל.

הפצת עלוני שבת בכל הארץ

שליחי הציפור שלפם
מבית מקד ראשון

הדבקת מודעות בבתי הכנסת וברכוזים דתיים

לפרטים: יוסי בן הדור
052-8908518
yossib@makorishon.co.il

אחד מהם היה איש יקר, אייל טבצ'ניק, מהמושב נוב ברמת הגולן והוא הפציר בו שייקח איתו את העץ שלנו. אייל הסכים לעשות זאת, נטע בקידמת ביתו את העץ, קיצץ אותו מעט וטיפל בו במסירות. ממש כשם שטיפלו בנו במסירות לאחר הגירוש. שבוע לאחר מכן נסענו לראות את הדקל. חיבקנו אותו, נישקנו אותו, בכינו והתרגשנו עד מאד. הוא היה נראה עלוב, קצוץ ויבש אחרי שעבר דרך לא פשוטה מחבל עזה לרמת הגולן, אך למרות שנעקר הוא שוב היה נטוע באדמת הארץ וזה היה מדהים".

במהלך השנה הראשונה לגירוש ליוו עובדים סוציאליים את תושבי נצרים בתהליך של עיבוד הטראומה. "לטובת המשפחה והילדים חשבנו איך לציין את יום השנה באופן המיטבי והנכון לנו, שגם יעזור לעיבוד הקושי. אז עלה לנו הרעיון שנעלה לדקל. הכנו חולצה משפחתית, הזמנו שלט ברזל עם כיתוב, הילדים כתבו לעץ מכתבים, שירים וסיפורים, ציירו ציורים. הכנו דברי תורה והצגות והזמנו את המשפחה המורחבת והחברים לטקס יום השנה לגירוש סביב העץ. היה אירוע מיוחד ומרגש בו פגשנו את הדקל שלנו מוריק וצומח עם ענפים רחבים וצמרת ענפה. שורשיו נתפסו באדמת הבזלת. העיסוק בעץ נתן לנו המון כח, כי ראינו משהו שצמח איתנו וינק מרוח נצרים, נעקר וננטע מחדש. העץ שהמשיך לגדול במקום אחר עזר לילדים להוציא כוחות ולצמוח. מאז כל שנה אנו עולים לדקל שלנו עם שירים, סיפורים ותובנות".

בני נצרים או נצר-אריאל?

ביום הפינוי, אחרי שנפרדו מגדוד שמשון והתפללו תפילה כואבת בבית הכנסת, הוציאו עמם תושבי היישוב, יחד עם ראשי הנהגת הציונות הדתית, את ספרי התורה ומנורת שבעת הקנים שניצבה על גג בית הכנסת. מנצרים נסעו התושבים לתפילה בכותל המערבי, שם התקבלו על ידי אלפי אנשים. אחרי התפילה, התושבים עברו זמנית לשהות במעונות של מכללת אריאל. לאחר מספר חודשים עברו רוב המפונים ליישוב יבול, עד למעבר למגורי קבע ביישוב 'בני נצרים' שהוקם בחולות חלוצה. 20 משפחות נותרו באריאל, והקימו את קהילת "נצר אריאל".

"היה לנו ביורו מאד נוקב בנוגע לפיצול הקהילה שלנו", מספרת תמי. "מצד אחד הייתה שאיפה להישאר יחד, מכיוון שהיינו משפחה גדולה שעברה יחד דברים משמעותיים. מצד שני עלו שאלות: מה התגובה ההולמת לגירוש? מה ה'רצה מאיתנו?

מאד גדולה ליוותה אותי, איך זכיתי לחיות בקרב אנשי תורה, אנשי אמונה. לפני מספר שנים הייתי צריכה לכתוב קורות חיים. רציתי לכתוב שם שתשע שנים בנצרים זה יותר מכל תואר אקדמי. תואר בלמידה יומיומית של בירור, התקדמות רוחנית יסודית עם אנשים מופלאים חדורים באמונה".

הגירוש

כשהגיעה בשורת הגירוש, תושבי נצרים גיבשו דעה קולקטיבית שהם אינם משתפים פעולה, לא רעיונית ולא מעשית עם העוול. החלטתם הייתה אחת - ממשיכים לחיות את האידיאל ואת מצוות יישוב הארץ.

תמי מעבירה לי תקציר של שיעור באמונה: "אמונה זו לא נבואה. זה לא אומר שידעתי מה יהיה ומה יקרה. כוחות האמונה שלי כיוונו אותי לרצון ה'. ישנה ברית בין עם ישראל לארצו וזו תוכנית אלוהית, זה הסדר האלוהי הנכון ואני מאמינה בזה. אני גם יודעת שה' עושה דברים על-טבעיים, אז לא ארזנו ולא עקרנו נטוע עד הרגע האחרון. היינו היישוב האחרון שאמור היה להיעקר וחינו על אמונה עד הסוף. יום לפני הגירוש גיסי התקשרה בדאגה לשאול האם כבר ארזת, שלא נמצא את עצמינו בלי צרכים בסיסיים כמו טיטולים ובגדים. אבל בכלל לא התעסקתי באריזה, באותו יום הייתה ברית מילה בנצרים וחזרנו ממנה בתחושה מאד קשה אבל מרוכזת. ברית המילה הייתה גם ברית עם ארץ ישראל".

"באותו היום נכנס לביתנו חייל" תמי זכרת בכאב "הוא היה מחייל גדוד שמשון ששמרו עלינו ובטובו רצה לעזור, אז הוא לקח מברגה ופירק מדף בבית. הייתי המומה מהמעשה וההתחלתי לעקוץ עליו שאנחנו לא עושים את זה. אם חלילה לא תתבטל הגזירה נאלץ לעשות זאת, אך לא כעת. כמו גנב שנתפס הוא מיהר להבריג את המדף חזרה ואני נכנסתי לחדר פנימי ובכיתי בבי מעומק הנשמה. זו הייתה מציאות נפשית קשה והזהירה".

צדיק כתר יורח

לתמי, ששמה במקור הוא תמר, יש זיקה מיוחדת לעץ התמר. "הייתה לנו גינה מושקעת בנצרים ושתלנו בה עץ דקל. סיפורו של הדקל הוא משל לחיים שלנו. העץ העמיק שורשים והיה יציב, למרות שהיה עד למציאות של פצמ"רים וחדירות מחבלים. יום לפני הגירוש בעלי אלקנה התחיל לחפור סביב הדקל. במבט ראשון מאד הזדעזעתי, הרי אנחנו לא משתפים פעולה עם העוול והפשע המוסרי ולא עוקרים נטוע, אבל הייתה בלבי תבונה לשתוק. ה' נתן בלבי עצה לתת לכל אחד את הדרך המיוחדת לו להתמודד עם המציאות. 'כי האדם עץ השדה', כמו שאנחנו היינו נטועים עמוק באדמה החולית של נצרים כך שורשיו של הדקל היו כל כך עמוקים שבעלי לא הצליח לעקור אותו. ביום הגירוש היה ביישוב מנוף אז קשרו סביב העץ שרשראות של ברזל ובכוח רב הוציאו אותו מן האדמה. העץ נשאר שוכב ובודד על אדמת נצרים ואנחנו עברנו יום מאד טראומתי. לאחר כמה ימים בעלי חזר לנצרים כדי לארוז והיישוב היה מוצף במתנדבים.

מאזן האשמה

הזה שלא מכירים מקרוב את מה שהיה, מקבלים תמונת מציאות כל כך חד צדדית. מרשימה ואיכותית ומרתקת, אבל מעוותת.

והיה קשב, והיה דיון פתוח, אבל אני לא חושבת שהם באמת מסוגלים להבין. כי בסיפור שלהם, הכואב מאד גם הוא, אנחנו רצחנו את רבין. לא אתם, הם יגידו, לא אתם אישית, אבל המחנה שלכם. את תמונתו של יגאל עמיר לא תראו שם, בכל המוזיאון הזה. "אנחנו לא רוצים לתת לו מקום של כבוד במוזיאון", הם אומרים, אבל אם תמונת היטלר מופיעה ב"יד ושם", אז כנראה שהסיבה אחרת. מבחינתם לא רק הוא רצח. והם חוזרים ואומרים שהמטרה שלהם היא בעיקר למנוע את הרצח הבא, וחשוב להם השיח המחבר והלא-אלים, ואני מאמינה להם, אבל גם לא יכולה שלא לשאול את עצמי, האם במועד או שלא במועד, יותר מכל זה חשוב להם להביא אותנו לכאן כדי שנודה באשמה.

וככל שחולפים הימים אני מבינה, שהמחנות שלנו נמצאים באיזה סוג של תחרות על מאזן אשמה סמוי. וכל צד מספר סיפור שבוחר מתוך המונו הפרטים שבמציאות את אלה שמוציאים אותו צודק, ושמעמיסים אשמה על האחר, ובכך מקלים על מצפונם. כן, אני רואה בבירור איך הם עושים את זה, פחות רואה את זה על עצמי. אבל זה שם כנראה, אני יודעת. אני חייבת לבחון את הדברים ביושר. למרות שזה קשה. אחרת, אני שואלת את עצמי, לא באמת יהיה אפשר להתקדם לשום מקום. ומה בעומק ליבי יותר חשוב לי, להיות צודקת, להיות שייכת למחנה הלא-אשם, או לראות לנגד עיני את העם שלי כולו, על פצעיו וכאביו ופעריו, על שסעייו ומריבותיו, ואיך הוא מצליח לבנות גשרים מעל כל אלה ולהישאר עם אחד. ומה המנגמה של הפערים האלה, האם הם מתרחבים עד קרע או מצטמצמים ומתפראים אט אט. ומה, ואולי זה חשוב יותר מכל, אנחנו מעבירים לדור הבא.

זה מזכיר לי הרצאה מעולה על זוגיות ששמעתי לפני כמה שנים בכנס של צהר (שקם, אגב, בעקבות רצח רבין). בני זוג שאין להם מטרה משותפת מעבר להם עצמם, אמר הרב שדיבר והמשפט שלו נחרט בי, יגיעו במקדם או במאוחר לדינמיקה של תחרות סמויה על מי מהם יותר קרוב.

אז האם בעם שלנו יש דינמיקה של זוגיות במשבר, אני תוהה, ומבינה שנחוצות לנו מטרות משותפות מעבר לכאן ולעכשיו שלנו, וכן, גם שיח כן ומחבר, ושדר של אמון לדור הבא, ואלה, בע"ה, יצליחו אולי לרפא אט אט את השבר ואת הכאב.

ואם רק נרצה, גם זה משהו.

אף תמונה לא מבוימת. הכל אמת, אומרת המדריכה. והיא צודקת, אבל ההקשר איננו. והפרופורציות אינן. והאיזון איננו. חצי אמת גם היא סוג של שקר. לא מוזכר אף יהודי שנרצח מתוך המאות שנרצחו באותן שנים, לא מוזכר שהחיל שנשלח להגן על המדינה מפני טרור משתולל הותקף לפני שנאלץ להגיב, וקולו של רבין - שעדיין מהדהד באוזניי - המכריז על הנרצחים היהודים שהם "קרבנות השלום" לא נשמע במוזיאון הזה משום מה. גם לא קולו כשהכריז עלינו "פרפולורים". כי במוזיאון הזה, המחאה העצומה שהוציאה המונים לרחובות נגד מהלך שראינו בו אסון למדינה כולה, ושהשתתפו בה שוב ושוב כזוג צעיר - איננה, יש שם רק "הסתה".

ואין גם שאלות על דמוקרטיה ראויה, ומתי נוכח מהלכים הרי גורל לעם ולאֶרֶץ. נכון לשאול את העם? ואיך מגדירים דמוקרטיה כזו שבה מהלך דרסטי כל כך מוכרע בכנסת בקולותיהם של שני ח"כים שערכו ממפלגת ימין שבחריה מתנגדים לו, אחד מהם מובל בימים אלה ממש למשפט בעון ריגול לטובת איראן. כבר כתבתי על רצח רבין בבלוג הזה, שהשתלב אצלי בחוויות הלידה הראשונה. הילד שנולד אז, והיום חייל בקבע, כבר ביקר במרכז רבין פעמיים במסגרת הצבא. וכשסיפרנו לו בבית, הוא לא ממש הבין על מה נפשנו סערה.

וזה באמת מדהים עד כמה זה כואב עדיין. מי שלא היה כל כך קרוב לאירועים, כנראה שלא יחוש את זה ממרחק השנים. אבל מאי שם צפו והתערורו בי שוב התחושות האיומות ההן, חווית האנשים השקופים ונחנקים. אתה צועק, ואיש לא שומע. אתה מגיע בהמוניך להפגנה, והתקשורת לא מזכירה אפילו לא בכותרת קטנה. אתה חווה עוול, והעיתונאים לא שואלים. הדמוקרטיה והצדק הופכים למרמס, ואבירי הדמוקרטיה לא מנידים עפעף. אתה רואה איך מביאים על ארצך אסון, ובשלטון שבויים בקונספציה ועיוורים מלראות.

וכמו משמים יש במקור ראשון של השבת האחרונה ריאיון עם מי שהיה יועצו לענייני טרור של רבין באותם ימים, יגאל כרמון. גם הוא התריע שערפאת משקר, שהכל תרמית, גם הוא ראה איך רבין מובל למקומות שלא רצה בהם. וגם לו אף אחד לא רצה להקשיב. אני לא מדמינית, אמרתי לעצמי. כך זה באמת היה. איש לא רצה לשמוע כשצעקנו שהכל תרמית.

אז הבנו למה בתי הספר שלנו לא רוצים להגיע לכאן, אמרנו לאנשי מרכז רבין בדיון שלאחר הסיום, וישיבים שוב לשולחן הגדול. לא כי הסיפור שלכם כל כך שונה מהסיפור שלנו. כי החוויה כאן היא שהסיפור שלנו נמחק, שהציבור שלנו מודר. שהכאב שלנו לא נספר. וזה קשה עוד יותר לנוכח ההבנה שכל מבקרי המקום

בשלושת הלילות שאחרי הביקור במרכז רבין התעוררתי באמצע הלילה בגרון כואב. באיזשהו מעבר לא ברור בין שינה לערות, בין חלום למציאות, המשתכתי לנהל את הדיון שקיימנו אחרי הסיום במרכז, עד שמתושהו התעוררתי לגמרי והחושי והגרונ הלוהט בהיריו עד כמה תחושת החנק ההיא, מלפני עשרים ומשהו שנים, לא התפוגגה ולא נעלמה, ועד כמה היא עדיין צרובה בגופי כסוג של טראומה. שלושה לילות. ואני כבר יודעת את מה שאמא שלי תמיד אומרת, כשאני מספרת לה שכואב לי הגרון: על מי רצית לצעוק ולא צעקת, היא שואלת. ואני תמיד צוחקת, אבל אחרי זמן מה מתבהר לי שהיו דברים בגו. הפעם היא אפילו לא היתה צריכה לומר.

זה התחיל בטיול אופנועים של אחד ממנהלי מרכז רבין ביו"ש. משה רונצקי, מנהל התיירות שלנו בבנימין, פגש אותם והשיחה התגלגלה להזמנה למרכז. הגענו, נציגים ממחלקות התקשורת והתיירות של המועצה. התקבלנו, כמו שאומרים בלי ציניות, בסבר פנים יפות. אנשי מרכז רבין סיפרו כמה חשוב להם השיח עם הציבור שלנו, ומה הם לא עשו כדי שבתי הספר שלנו יגיעו לכאן, כמה ניסו ועם מי לא דיברו, ואנחנו לא מגיעים. והם לא מבינים למה.

בואו נראה, אמרנו, ויצאנו לסיור במוזיאון.

הסיפור הארץ-ישראלי-ציני-חלוצי של טרומ וראשית ימי המדינה, שיצחק רבין הנער והחיל והלוחם והמפקד היה שותף לו - מרגש אותי תמיד. רבין הצעיר שניבט אלינו מהתמונות על הקירות, קולו המוקלט, תיעוד אותה תקופה - הילכו עלי קסם, וכך הגעתי לשלב של הסכמי אוסלו בלי שום שכבת הגנה לקראת מה שצפוי לי.

הקירות במרכז רבין מספרים חצי אמת.

שנות האינתיפאדה והסכמי אוסלו הם בשבילי לא היסטוריה שאני צריכה מוזיאון כדי להכיר. חייתי אותם כנערה, כבחורה צעירה, כרעייה טרייה. אלו היו שנים כואבות ומורכבות וטעמונות שהכרתי מקרוב, אבל לא הערכתי עד כמה הן עדיין כואבות. ומול הקירות במרכז רבין והמסכים והתמונות - שסיפרו סיפור אחר לגמרי מזה שאני חוויתי - הבנתי שהכאב עוד כאן. והפער היה מהמם. יעקב בעלי הראה לי איך ידיו רועדות.

וכן, דווקא כן פגשתי את עצמי, וזה היה לגמרי מטלטל על ארבעה מסכים שהראו את הסבל של הערבים בשנות האינתיפאדה - עוד ועוד תמונות של ערבים פצועים, בוכים, נהרגים, נאזקים - בלי שום הקשר על מה ולמה - לפתע ראיתי אותי, את עצמנו - ילדי אלון מורה בסופו של הטיול לביתא, שבו נהרגה חברתנו תרצה הי"ד, כפי שנקלטו במצלמות הטלוויזיה הזרה שהגיעה לשם מיד אחרי האמבולנסים. רואים אותנו לזמן קצר ואז את בתי הכפר שהופצצו.

מה יקרה

חמישי | 26 ביולי

ערב זמר ישראלי בקרני שומרון / י"ג באב 25 ביולי

בתוכנית: שירים מארצנו הקטנטונת אשר בורכה באומנים מוכשרים, רבים מהם השפיעו ותרכמו תרומה רבה לתרבות המוסיקה מאז ועד היום והפכו לנכסי צאן ברזל בארצנו. בשעה 20:00 באולם המתנ"ס, מחיר: 20 ₪. לפרטים והרשמה: 09-7920201

פסטיבל עולה מן המדבר במעון / י"א באב 23 ביולי

כולן מוזמנות לפסטיבל נשי מדברי לאור ירח במושב מעון, בערב אחד ומיוחד שכל כולו מיועד לכן. בתכנית: נעה ירון דיין, נרקיס מארחת את מירי מסיקה ודי ג'יי פנינה במסיבת ריקודים. בשעה 20:00. מחיר: 40 ₪. לפרטים והרשמה: 1599-57-57-58

יאיר ניצני ודני בסן באלמוג / י"ד באב 26 ביולי

חברי להקת תיסלם יאיר ניצני ודני בסן יגיעו למפגש משעשע, מוזיקלי ומעורר השראה בהם הם יספרו על החיים מזווית הראייה שלהם. במופע הם ישירו משיריהם המוכרים יחד עם הקהל. בחדר אוכל קיבוץ אלמוג. מחיר: 50 ₪. לפרטים וכרטיסים: www.dead-sea.org.il

בית צמוד קרקע קרוב לירושלים

עכשיו בוכב השחר!

שלב א' נחטף - שלב ב' העיווק בעיצומו

דו משפחתי 122 מ"ר
במחיר אטרקטיבי בקהילה דתית לאומית תורנית

₪1,192,000

* צמוד מדר חשומות הבניה 5/18

הצטרפו למשפחות שכבר רכשו בית צמוד קרקע בסטנדרט בניה איכותי המשתלב בנוף קסום, רק 27 דקות מירושלים, בשכונת נוף השחר בכוכב השחר ביישוב שיש בו הכל! זוגות צעירים לצד זוגות מבוגרים עם אווירה משפחתית, פעמונים, גנים, בית ספר יסודי, מקווה, צרכנייה, מרפאה, מרפאת שיניים, ישיבה תיכונית, ישיבה גבוהה, משחקיה, ספריה, תנועת הנוער "עזרא", מגרשי ספורט, אולם שמחות ועוד, בואו והצטרפו אלינו!

מה קורה?

לדיווחים ותמונות:

yesha.shelano@gmail.com

- הגירוש היה זדון. הטיפול לא היה זדון אלא שלומיאליות בירוקרטיה והרבה טעויות. מי שהפתיע עם הצהרה מעניינת היה ראש מועצת שער הנגב **אלון שוסטר** שאמר כי: "לו היו שואלים אותי אז בזמן ההתנתקות ומציגים לי את המחירים שיש היום, אז אני מניח שהייתי אומר שלא לצאת מעזה" **5**. ראש אגף קשרי החוץ של מועצת יש"ע וראש מועצת אפרת **עודד רביבי** סיפר על מאמצי ההסברה להם הוא שותף מאחורי הקלעים: "אם פעם סיפרו לכולם שאנחנו בהתיישבות מכשול לשלום, אז לאחר שסיירו בשטח עם משלחות ותקשורת הצלחנו לשנות את דעתם מקצה לקצה. הצלחנו 'לבלבל' אותם עם העובדות. משלחות שראו ברמי לוי יהודים וערבים יחד לא יודעים מה לחשוב".

מחיר למתנחל ההרשמה להגרלת יחידות דיור במסגרת "מחיר למשתכן" בבית אל נסגרה אתמול, על פי נתונים שהעביר משרד השיכון נמצא כי להגרלה זו נרשמו קצת פחות מ-700 משקי בית. סך יחידות הדיור שיוגרו בהגרלה מסתכמות בכ-148 יחידות. בהגרלה זו ניתנה עדיפות לבני המועצה, כאשר 73 יחידות דיור מתוך סך היחידות יישמרו לבני המועצה בלבד. במועצה בית אל אמרו כי מספר הנרשמים הגבוה מוכיח כי מפעל ההתיישבות ביהודה ושומרון גדל משנה לשנה וכי ישנו צורך מתמיד להגדיל את היצע יחידות הדיור. ראש מועצה מקומית בית אל **שי אלון** ברך את הנרשמים ואמר: "זו זכות להתגורר במועצה שהולכת ומפתחת הן פיזית והן דמוגרפית".

הגרוטראלי חוזר כ-30 משתתפים רכובים על גבי 13 רכבים השתתפו ביום שישי האחרון במסע הגרוטראלי - מסע גרוטאות בשטח - שהתקיים במועצה האזורית בנימין **3**. את המסע החלו החברים בריכת הכרמים בדולב, עברו דרך נחל דלבים, תצפית חרשה, גבעת היקבים ועוד מקומות רבים באזור, עד שלאחר 33 ק"מ סיימו אותו בוואדי זרקא. למעוניינים - מסע הגרוטראלי הבא ביהודה ושומרון יתקיים באוקטובר במשך שלושה ימים וכדי לקחת בו חלק יש להירשם בהקדם דרך אתר הגרוטראלי.

מוכנים תמיד במהלך הימים האחרונים תרגלו מפקדי החטיבה המרחבית "יהודה" ולוחמיה, בשיתוף הגדודים המבצעיים, תעסוקה מבצעית בגזרה. התרגיל כלל שלל תרחישי קיצון, במטרה להיות ערוכים ומוכנים גם למצב של הסלמה והתחממות בגזרה ונועד לדמות למפקדים וללוחמים רצף אירועי אמת ברחבי הגזרה ולבחון את התמודדותם עם האירועים **4**. סמח"ט "יהודה" סא"ל **רוני יתח**: "תרגול מסוג זה מעביר את כל המערכות והכוחות בגזרה 'מאפס למאה'. ללא צל של ספק, אנחנו מגיעים לכל תרחיש שלא יבוא עלינו בהמשך ערוכים יותר, דרוכים יותר וחזקים יותר".

לא נשכח למעלה מ-400 משתתפים הגיעו השבוע לכנס קטיף לאחריות לאומית ביוזמת מרכז קטיף. הכנס, שנערך השנה ביד בנימין, הביא אליו פוליטיקאים, אנשי תקשורת רבים ומובילי דעת קהל. השר **אורי אריאל** התייחס בכנס למצב המפונים ולדרך הטיפול בהם: "כמי שמכיר את הטיפול במפונים אני אומר

שמור וזכור יו"ר הכנסת, **יולי (יואל) אדלשטיין** התארח בשבת האחרונה בנווה צוף, במלאת שנה לרצח בני משפחת סלומון. **אדלשטיין** נפגש עם התושבים ושוחח עמם על השנה הקשה שעברו אחרי הרצח, ועל החשיבות בתקומה והמשכיות גם אחרי משברים: "היופי הוא שגם מתוך האירוע הנורא הזה אפשר לראות עשייה וצמיחה ביישוב וכולי תקווה שאלו ימשכו. אני מצדיע לתושבים המדהימים על כוחות הנפש והאמונה הגדולה, ומצפה להזמנה לחנוכת שכונת הקבע החדשה" **1**.

ז'בוטינסקי בבנימין במלאת 100 שנה למלחמת העולם הראשונה, התקיים השבוע טקס חנוכת אנדרטה בצומת שילה על כביש 60, לזכר הגדודים העבריים. בעת המלחמה, פסעו באזור חיילי הגדודים העבריים הראשונים בפיקודו של זאב ז'בוטינסקי שלחמו יחד עם הבריטים נגד הטורקים, במטרה להיות שותפים במלחמת שחרור הארץ מידי הטורקים. חזית הלחימה עברה ממש בסמוך לשילה על קו העוגיות בין בקעת הירדן למעיינות הירקון. את הלוחם מעל ההקדשה לזכרם הסייר ראש מועצה אזורית מטה בנימין **אבי רואה** יחד עם **יהודה שלם** ואנשי מכן ז'בוטינסקי **יוסי אחימאיר וגדעון מיטשניק**. באירוע השתתפו מדריכי בית הספר שדה עפרה, תושבי בנימין ומורי דרך מכל הארץ. **אבי רואה** אמר: "כל מי שיעבור באזור דרך כביש 60 בואכה ירושלים יצפה במונומנט, עשרות אלפי בני נוער יעברו כאן ויבינו שכאן לחמו ראשוני הלוחמים של הגדודים העבריים" **2**.

מועצת יש"ע

מועצת היישובים היהודיים ביהודה ושומרון וחבל עזה

www.myesha.org.il

עורך: אלנת זכריה **פרסום מודעות:** נדב מלכה 052-5665052 nadav@myesha.org.il
הפצה: מקור ראשון - יוסי 052-8908518 **עיצוב:** מ. פלדמן, תקוה דגן, אסף קרדש
תמונות: מורי צחי, דובר צה"ל, מאה באומל-ביגר, שחר כהן, דוברת מוא"ז בנימין, אהוד הלפרין
הפקה: יש שחר הפקות בע"מ
לתגובות: lishka@myesha.org.il אין המערכת אחראית לתוכן המודעות